

LICZENIA SSAKÓW W MPPL

Dlaczego chcemy liczyć z ssaki?

Po pierwsze dlatego, że zmiany liczebności ssaków zachodzące na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat widać nawet okiem ornitologa. Zając ma wątpliwy zaszczyt bycia na najlepszej drodze, by ze stworzenia pospolitego stać się gatunkiem nieomal rzadkim. Natomiast zupełnie odwrotnie jest z lisem – jest wszędzie, co chwila widać go w świetle samochodowych reflektorów na poboczach szos, łązi po podwórkach, a jego nory spotykamy powszechnie na polach. Nadspodziewanie częstym elementem krajobrazu rolniczego okazuje się być też kot domowy, spotykany podczas kontroli powierzchni MPPL nieraz całe kilometry od zabudowań.

Spotkania ssaków warto notować również dlatego, że powszechne kocie wyprawy na pola i wysokie zagęszczenia lisa nie pozostają bez wpływu na ptaki. Przyszłość krajowej populacji czajki, rycyka czy krwawodzioba (i prawdopodobnie wielu innych ptaków) jest krytycznie uzależniona od tego, czy uda nam się jakoś ograniczyć liczebność lisa. Obecnie w wielu miejscach kraju jakieś 60% lęgów ptaków siewkowych pada ofiarą lisa i norki, co oznacza, że jeśli nie zrobimy nic, to za 30-50 lat rycyk i krwawodziób będą u nas – w najlepszym razie – jedynie ptakami przelotnymi. Codzienne wyprawy wiejskich kocurków na okoliczne pola muszą nieść podobne zagrożenie dla skowronków, ortolanów czy pliszek żółtych. Z drugiej strony, wstępne analizy danych zbieranych przy okazji innego programu prowadzonego przez OTOP wykazywały, że zmienną, która najsilniej korelowała z bogactwem gatunkowym ptaków na powierzchniach polnych nie była wcale różnorodność upraw, ale liczebność zająca.

Dlatego jesteśmy przekonani, że notując spotkane podczas kontroli powierzchni MPPL duże, łatwo rozpoznawalne ssaki – uzyskamy lepsze zrozumienie czynników kształtujących zmienność liczebności ptaków. Dla części zagrożonych gatunków ptaków wydaje się bowiem, że sama ochrona siedlisk to nie wszystko. Będziemy więc wdzięczni, jeśli zechcecie Państwo poświęcić dodatkowe 5 minut i najpierw notować spotkane duże (i nieco mniejsze) ssaki, a potem zestawić te obserwacje na specjalnym formularzu zbiorczym i przesłać nam razem z obserwacjami ptaków.

INSTRUKCJA LICZENIA SSAKÓW

- Ssaki liczymy w terenie niemal dokładnie tak samo jak ptaki – przy okazji liczenia ptaków, podczas wczesnej i późnej kontroli transektu, zapisując je na FORMULARZU LICZENIA w jednej z 3 kategorii odległości od transektu. Dwie zasadnicze różnice w stosunku do rejestracji ptaków omówione są poniżej.
- Notujemy **wyłącznie ssaki widziane**. Nie notujemy ssaków słyszanych (np. poszczekiwanie lisa czy kozła sarny). Nie notujemy też śladów lub innych dowodów obecności danego gatunku ssaka. Prosimy więc o zanotowanie obserwacji żywego lisa, ale nie jego nory. Prosimy o odnotowanie kreta widzianego przypadkiem na powierzchni ziemi, ale nie kretowiska. Żywego bobra, ale nie jego zgrzyzów. Widzianej wydry, ale nie jej odchodów na kopcach z piasku na brzegach rzek.
- Główna różnica w notowaniu polega na tym, iż prosimy o wypełnienie dla ssaków osobnego formularza zbiorczego, wydrukowanego na niebieskim papierze, oznaczonego jako **FORMULARZ ZBIORCZY - SSAKI**. Wyniki wczesnego i późnego liczenia wpisujemy w dwie odpowiednie tabele. Prosimy jednocześnie o zaznaczenie na ptasim formularzu zbiorczym (w nowym okienku w nagłówku) czy notowaliście Państwo podczas kontroli terenowej ssaki czy też nie. Bez tego nie będziemy wiedzieć, czy pusty formularz obserwacji ssaków oznacza ich brak podczas obu kontroli, czy też wynika z faktu, że po prostu ssaki nie były notowane.
- Notujemy jedynie łatwo rozpoznawalne, z reguły duże ssaki, wymienione w tabeli poniżej, używając podanych tam skrótów (wszystkie skróty nazw ssaków są 4-literowe, podczas gdy kody ptaków nie są dłuższe niż 3 litery). Na liście tej obok dzikich zwierząt figurują też dwa gatunki udomowione – kot i pies.
- W przypadku kota i psa chodzi o domowe koty i psy spotykane *poza obejściami*. Dla psa konieczne jest również spełnienie drugiego kryterium – prosimy o notowanie zwierząt pozostających w czasie trwania obserwacji *bez dozoru człowieka*. Notujemy więc ewidentnie wążsające się, pozostające bez dozoru psy poza terenami ogrodzonymi. Podobnie z kotami – prosimy o zapisywanie zwierząt spotkanych poza podwórkami i terenami zabudowanymi.
- W przypadku kun, prosimy o łączne traktowanie obu gatunków (leśnej i domowej). Podobnie w przypadku obu gatunków jeży (wschodniego i zachodniego).
- Nie prosimy o notowanie stwierdzeń wszystkich drobnych i trudno rozpoznawalnych ssaków – małych gryzoni (myszy, norników), nietoperzy czy ryjówek. Monitoring tych zwierząt musimy zostawić specjalistom.

**** Gdyby udało Ci się spotkać łatwo rozpoznawalnego ssaka spoza listy – prosimy wpisać jego pełną nazwę na FORMULARZU LICZENIA i FORMULARZU ZBIORCZYM – SSAKI

Gatunki ssaków podlegające rejestracji i ich kody

Borsuk	BORS	Lis	LISU
Bóbr	BÓBR	Łasica	ŁASI
Dzik	DZIK	Łoś	ŁOSZ
Gronostaj	GRON	Norka (amerykańska)	NORK
Jeleń	JELE	Pies domowy	PIES
Jenot	JENO	Sarna	SARN
Jeż (wschodni lub zachodni)	JEŻI	Tchórz	TCHO
Kot domowy	KOTI	Wiewiórka	WIEW
Kret	KRET	Wydra	WYDR
Królik	KRÓL	Zając	ZAJC
Kuna (leśna lub domowa)	KUNA	Szop pracz	SZOP